

<https://helda.helsinki.fi>

Terveyttä jumalia lahjomalla

Aho, Laura

2018-06-08

Aho , L 2018 , ' Terveyttä jumalia lahjomalla ' , Suomen lääkrilehti , Vuosikerta. 73 , Nro 23
, Sivut 1535 . <
<https://www.laakarilehti.fi/maailmassa/columna-latina/terveytta-jumalia-lahjomalla/> >

<http://hdl.handle.net/10138/306608>

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Laura Aho

Antiikinaikaisia anatomisia votiiveja Etruriasta esillä Allard Pierson Museumissa Amsterdamissa.

Terveyttä jumalia lahjomalla

Ihmismieltä on leimannut kautta aikojen halu hallita sattumanvaraisina tapahtumia ja huijata kohtaloa. Moni turvautuu edelleen esimerkiksi astrologiaan, uskomushoitoihin tai muihin taikoihin tunteakseen hallitsevansa elämän sattumuksia tai pitääkseen onnettomuudet loitolla.

Votiivilahjojen antaminen oli antiikissa keskeinen osa julkista ja yksityistä uskonnon harjoittamista. Ihminen lupasi jumalalle votiivilahjan, mikäli jumala täyttäisi vastavuoroisesti hänen toiveensa. Votiivilupauksesta käytettiin latinan verbiin *voveo*, luvata, pojautuvaa nimitystä *votum*, votiivi. Ihmisen ja jumalan välille syntyi eräänlainen sopimus, jonka mukaan votiivilahjan saadakseen jumalan oli täytettävä avunanojan toive. Lahja saattoi olla iso, pieni, arvokas tai arvoton, mutta usein se symboloi votiivilupauksen sisältöä.

Votiivilahja koostui itse lahjasta sekä usein piirtokirjoituksesta, jossa kerrottiin lahjan antajasta, saajasta ja antamiseen liittyneistä olosuhteista. Piirtokirjoitus varmisti, että kaikki tiesivät, kuka on lahjoittanut, mitä ja kenelle. Ehkä yleisin ja tunnetuin esimerkki votiivilahjoista ovat niin kutsutut anatomiset votiiviesineet. Niitä lahjoitettiin parantaville jumalille, ja ne esittivät parantunutta ruumiinosaa. Anatomisiin votiiviesineisiin liittyy harvoin piirtokirjoitus. Tätä olisi kenties pidetty turhana toistona, sillä kuva kertoi enemmän kuin tuhat sanaa.

Votiivilahjojen ja -piirtokirjoitusten esille paneminen oli tärkeää sekä kultille että lahjoittajalle. Lahjoittaja sai nimensä näkyviin kulttipaikalla ja saattoi näyttää sulkeutuvansa jumalan suosioon. Runsas määrä votiivilahjoja kulttipaikalla taas oli todistus jumalan voimasta ja hyvää mainosta kulttipaikalle, mikä toi puolestaan tuloja kultille uusien votiivilahjojen muodossa. Antiikin aikaiset kulttipaikkojen kuvaukset kertovat, miten kulttipaikat olivat usein

tupaten täynnä votiivilahjoja. Nämä lahjat kuului kultille ja niitä saatettiin myydä, sulattaa tai tuhota, jotta uusille lahjoille tulisi tilaa.

Yleisin votiivipiirtokirjoituksissa mainittu syy votiivilahjan antamiselle on avun tai käskyn saaminen suoraan jumalalta ennustuksen muodossa sekä apu terveydellisissä ongelmissa tai onnettomuuden sattuessa. Jumalilta pyydettiin myös yleisesti menestystä ja suojelua, tai oikeutusta, kuten varastetun omaisuuden takaisin saamista tai voittoa oikeusjutussa. Tilanteet, joissa votiivilupauksiin turvauduttiin, voidaan jakaa summittain kahteen: kriisit sekä toiveet tulevasta hyvinvoinnista ja menestyksestä. Odottamattomissa kriisitilanteissa, kuten sairauden tai onnettomuuden sattuessa, votiivilupaus tehtiin nopeasti ja votiivilahja annettiin tilanteen muututtua paremmaksi. Tilanteissa, joissa pyydettiin menestystä tai suojelua esimerkiksi matkalle, lahja saatettiin antaa etukäteen tai jälkikäteen tai osa lahjasta ikään kuin ennakkomaksuna ja loput avun toteututtua.

Votiivikäytäntö on edelleen käytössä katolisisessa ja ortodoksisessa kirkossa. Lahjat ovat usein kirkkojen kappeliin seinille ripustettuja, ohuita metallilevyjä. Niihin on antiikin aikojen tapaan kuvattu jokin antajan ongelmaa symboloiva kuva tai esine, kuten esimerkiksi parantunut ruumiinjäsen. Myös Suomen rannikkoseutujen kirkoissa roikkuvat kirkkolaivat kuuluvat samaan perinteeseen.

Votiivipiirtokirjoitukset avaavat ikkunan antiikin ajan yksityisen ihmisen ajatusmaailmaan. Niistä heijastunevat myös ikaikaiset pelot, toiveet ja kiitollisuus pelastumisesta, jotka tämä päivän ”piirtokirjoituksissa” ikuistuvat somessa elektronisesti. ●

Columna Latina -ryhmä kiittää tästä kirjoituksesta MA, doctoral student **Laura Ahoa**.

KIRJOITTAJAT OTTAVAT
MIELELLÄÄN VASTAAN
PALAUTETTA, KIRJALLISIA
AVUSTUKSIA JA VINKKEJÄ.
SCRIPTORES IN CONTINUATIONE
FUTURA AESTIMATIONES,
SUBSIDIA SCRIPTA INDICIAQUE
AD REM PERTINENTIA LIBENTER
ACCIPIENT.
➔ hannu.ollikainen@laakarilehti.fi